

FAMILII POLITICE

*pe înțelesul
tuturor*

asociația pro democrația

În anii electorali, rolul cetățeanului devine determinant. În acest context, ceilalți actori politici, partidele în primul rând, încercă să îi trezească interesul și să îi obțină sprijinul. Sunt folosite tehnici spectaculoase de campanie electorală, iar dezbaterile se poartă deseori asupra persoanelor, nu a programelor. Această tendință nu trebuie să împiedice evaluarea lucidă de către alegător a candidaților și a promisiunilor electorale.

Dintre diferențele apărute între partidele politice care se înscriu în cursa electorală, cele mai frecvente se referă la doctrină și organizare. Pentru a surprinde aceste diferențe, se folosește termenul de familie politice. Conceptul de familie politică se referă la ansamblul de valori și tradiții comune ale unor partide politice din diverse state care se recunosc reciproc și participă la o coordonare regională și internațională a activității lor.

În campania electorală, alegătorii au nevoie de o evaluare cât mai corectă a promisiunilor electorale în raport cu interesele lor individuale sau de grup. De aceea, cunoașterea familiei politice cu care se identifică partidele permite o mai bună apreciere a propunerilor și programelor electorale. Cum mediul politic românesc este deosebit de cel occidental, de multe ori denumirea unei familii politice pe care un partid și-o asumă nu corespunde orientării reale a partidului. Cunoașterea familiei politice de la care se revendică partidele face posibilă anticiparea intențiilor și a politicilor lor.

Un alegător avizat este un alegător rațional. În campania electorală, candidații sau partidele politice se vor autodefini de stânga sau de dreapta, liberali, creștin democrați, social-democrați sau ecologiști. Pentru ca denumirea să nu vă înșele, Asociația Pro Democrația (APD) vă oferă un ghid al familiilor politice pentru a vota în cunoștință de cauză.

Dreapta

- ➔ ideea inegalității naturale dintre oameni;
- ➔ politicile de stimulare a producției și creșterii economice sau politicile naționaliste sau conservatoare;
- ➔ reforma economică;
- ➔ piața liberă;
- ➔ proprietatea;
- ➔ ordinea;
- ➔ credința;
- ➔ familia;
- ➔ națiunea.

Inițial, în majoritatea țărilor europene, la stânga se plasau liberalii, iar la dreapta conservatorii. Pe măsură ce liberalii au preluat puterea, făcând o serie de reforme, au devenit apărătorii ordinii create, preluând o parte din valorile drepte. Zona stângă a spectrului politic a fost ocupată, cu timpul, de partidele din familia socialistă, apărute către sfârșitul secolului al XIX-lea.

Granița dintre stânga și dreapta a devenit din ce în ce mai puțin vizibilă, o serie de politici fiind împrumutate de la o orientare la alta.

Adaptarea ideilor de stânga și dreapta condițiilor din Europa Centrală și de Est, inclusiv din România, prezintă unele dificultăți. Uneori, identificările de tip stânga-dreapta asumate de partide sunt eronate. Stânga și dreapta nu trebuie, însă, să fie doar etichete. Ele privesc comportamente și atitudini politice care există la nivelul societății. Oamenii ar trebui, deci, să se identifice cu valori de tipul celor de mai sus și să adere conștient la politicile prin care acestea s-ar putea transforma în realitate.

FAMILII POLITICE

Liberalismul

Astăzi în statele Europei occidentale ideile liberalismului clasic au devenit parte a tradiției politice, fiind asimilate, în cea mai mare parte a lor, de toate celelalte orientări.

acestora s-a adaptat peisajului social și politic în continuă schimbare. În prezent, reacția cea mai importantă la socialism o reprezintă neoliberalismul care admite prezența statului în rezolvarea unor probleme sociale, inclusiv o anumită intervenție în sectorul economic.

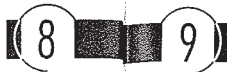
Este familia politică cu cea mai îndelungată istorie, care a exercitat o influență esențială asupra vieții politice a secolului al XIX-lea. Liberalismul s-a dezvoltat în mai multe etape: *liberalismul clasic* a avut ca deviză "statul-paznic de noapte al capitalismului". O dată cu intrarea la guvernare a partidelor liberale, doctrina

Valori fundamentale:

- ⇒ unicitatea și inviolabilitatea individului;
- ⇒ libertatea individuală;
- ⇒ proprietatea privată și inițiativa privată;
- ⇒ limitarea puterii statului cu ajutorul legilor;
- ⇒ separarea puterilor în stat;
- ⇒ încrederea în posibilitățile "mâinii invizibile" care reglează relațiile economice și, implicit, sociale dintre oameni fără intervenția statului;
- ⇒ toleranța și pluralismul.

Astăzi, în statele Europei occidentale ideile liberalismului clasic au devenit parte a tradiției politice, fiind asimilate, în cea mai mare parte a lor, de toate celelalte orientări.

Conservatorismul

Creștin - democrația

"Atunci când nu este necesar să schimbi nimic este necesar să nu schimbi nimic".

(din concepția conservatoriștilor)

Familia conservatoare a avut la origine reacția antiliberală și respingerea schimbărilor produse de revoluțiile burgheze. După al II-lea război mondial, participând la guvernare, conservatorii au acceptat compromisuri și au împrumutat din strategiile

adversarilor lor. În anii '80, sub influența doctrinei liberale și a scăderii implicării statului în economie, conservatorii au promovat o atitudine energică în favoarea economiei de piață și, ajunși la guvernare, au dezvoltat programe de privatizare și reducere a deficitelor bugetare.

Valori fundamentale:

Spre deosebire de socialism sau liberalism, conservatorii nu au o convingere ultimă la care să-și raporteze toate acțiunile. Cel mai cunoscut principiu conservator spune că: *"atunci când nu este necesar să schimbi nimic, este necesar să nu schimbi nimic"*.

Există însă câteva idei la care conservatorismul se raportează:

- neîncrederea în raport cu individul, cu ideea de progres;
- tradiția, moravurile sunt mai importante decât legile;
- pragmatismul în ceea ce privește apărarea intereselor considerate fundamentale.

Democrația-creștină a făcut carieră în Europa după cel de-al doilea război mondial, încercând să umple golul dintre liberalism și socialism.

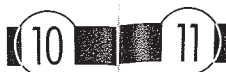
Originile doctrinei creștin-democrației se găsesc în principiile propovăduite de catolicismul politic. Partidele creștin-democate au apărut în țările în care partide liberale și socialiste puternice, care reușiseră să se impună în viața politică, atacau biserica și catolicismul. Doctrina

creștin-democrată a reprezentat reacția la aceste atacuri. Deși a apărut în lumea catolică, creștin-democrația a reușit să se impună și în țări cu populații majoritar protestante, cum ar fi țările scandinave, și chiar ortodoxe (România). *Democrația-creștină a făcut carieră în Europa după cel de-al doilea război mondial, încercând să umple golul dintre liberalism și socialism, având, în același timp, și valori independente de aceste curente.*

Valori fundamentale:

- ⇒ respectul față de valorile tradiționale: credință, familie, tradiție;
- ⇒ solidaritatea, armonia și cooperarea socială;
- ⇒ economia socială de piață (o redenumire a liniei politice liberale);
- ⇒ respectarea principiului subsidiarității (transferul deciziilor la nivelul comunităților locale și intervenția instituțiilor publice centrale doar în sprijinul autorităților locale și doar atunci când acest lucru se impune).

Social - democrația

Astăzi, social-democrația reprezintă o îmbinare, în teorie și acțiune, a socialismului cu democrația.

ajungând în numai câțiva ani în Europa continentală. El s-a născut pe fondul unei rupturi între partide și electorat, partidele socialiste considerându-se de la bun început organizații ale clasei muncitoare și propunându-și lupta împotriva burgheziei și a instituțiilor ei. Socialismul este asociat stângii. Baza socială a fost constituită din proletariatul industrial, de a cărui creștere numerică a depins ascensiunea partidelor socialiste.

Către sfârșitul secolului al XIX-lea în "familia" partidelor socialiste au început să se contureze două curente:

→partidele reformiste (socialiștii și social-democrații) care își propuneau obiective în cadrul sistemului democratic existent și atingerea acestor obiective prin lupta electorală;

→partidele revoluționare (comuniste) care urmăreau schimbarea totală a sistemului, chiar prin acțiuni violente împotriva statului burghez.

Valori fundamentale:

- ⇒ concilierea ideii de libertate cu aceea de egalitate;
- ⇒ economia mixtă, bazată pe coexistența sectorului public și a celui privat;
- ⇒ justiția socială și solidaritatea între membrii unei comunități;
- ⇒ redistribuirea legitimă a averii naționale către toți cetățenii, în special către cei dezavantajați.

Astăzi, social-democrația reprezintă o îmbinare, în teorie și acțiune, a socialismului cu democrația, un compromis între ideea echității sociale și a diferențelor individuale.

Ecologismul

Ideea protecției mediului i-a condus pe ecologiști spre promovarea politicilor active în favoarea categoriilor defavorizate.

Partidele ecologiste corespund schimbărilor pe care societatea occidentală le-a cunoscut ca urmare a trecerii de la etapa industrială la cea postindustrială. Deși principala preocupare a ecologiștilor o reprezintă protecția mediului, aceștia și-au îmbogățit permanent viziunea pe măsură ce electoratul lor a devenit tot mai stabil. Protecția mediului presupune o reacție critică față de creșterea economică nedublată de măsuri ecologice de protecție, dar și o viziune pacifistă ce urmărește obiectivele dezarmării, în special ale dezarmării nucleare. *Ideea protecției mediului i-a condus pe ecologiști spre promovarea politicilor active în favoarea categoriilor defavorizate* cele mai afectate de procesele economice și sociale specifice industrializării. De aceea ecologiști au privilegiat justiția socială, vizând în special politici pentru femei și minorități rasiale, etnice și sexuale. Aceste partide militează pentru nevoia de participare directă a cetățenilor în politică. La sfârșitul anilor '80, partidele ecologiste au fost reprezentate în parlamentele majorității statelor Europei Occidentale, doar unele acomodându-se noii situații. La sfârșitul anilor '90, partidele ecologiste au ajuns la guvernare în coaliții cu partide social democratice în Franța și Germania.

Regionalismul

12

*Regionalismul
redescoperă
tradițiile
culturale, limba
sau modul de
viață specifice
anumitor zone .*

Partidele regionale reflectă creșterea gradului de constituire în rândul unor minorități etnice sau culturale a intereselor lor specifice. Astfel de partide există în Italia, Spania, Belgia, Marea Britanie, acolo unde diferențele economice și culturale (în primul rând lingvistice) sunt puternice și unde existența Statului-națiune este văzută ca un obstacol în calea realizării depline a regiunilor. Destinul regionalismului a fost strâns legat de cel al statului națiune și de aceea el s-a manifestat adeseori ca naționalism în cadrul unor state multinaționale. În forma sa actuală, *regionalismul redescoperă tradițiile culturale, limba sau modul de viață specifice anumitor zone* și insistă pe protejarea acestora în contextul procesului de integrare europeană.

Naționalismul

*Naționalismul
presupune
superioritatea
națiunii.*

Naționalismul exprimă la nivel politic procesul de construire a statelor naționale și se manifestă prin susținerea unui centru puternic și a unor politici de centralizare. De obicei, politica statului tinde să treacă peste privilegiile și tradițiile societăților locale și încercând să impună o limbă și o religie comune, fapt ce dă naștere adeseori unor conflicte de identitate regională. *Naționalismul presupune superioritatea națiunii*, precum și manifestarea unei ostilități față de minorități. Naționalismul ia uneori forme xenofobe și rasiste, incompatibile cu toleranța și pluralismul specifice democrației.